

Ónody Magdolna

TÓTH ÁRPÁD A NAGYERDŐN

Élmény a Nagyerdő mellett lakni. Az erdő fái az út másik oldaláról beintegnek az ablakokba. Különleges illatuk összetéveszthetetlen más tájak illatával, de ide érezni a Simonyi út fáinak bódító hárs illatát is.

Nyári esteken hallottuk a közeli Nyári színpad előadásainak dallamait is. Tóth Árpád is gyönyörködött a fáiban, ezt örökítette meg számunkra az Erdő című versben.

Körül

Minden csendesen, eltelten örül.

A napsütés vidám,

S a forró, sárga ragyogásban

Minden vén tölgy egy víg, élő titán:

Emeli barna karját

Frissen az áldott égbe,

A szent, illatos, teli kékbe,

S rengeti fürtei zöld zivatarját.

Az emlékművet öt évvel azelőtt állították fel, mikor én Debrecenbe kerültem, 1934-ben. Kardos Pál leírása szerint: „Az emlékmű egy szép erdei út mentén áll, amely a Simonyi-út és Vilmos császár-út sarkától a Központi Egyetem felé vezet. Az út e helyütt kerek térré szélesedik, s a teret környező ősi tölgyek egyike védőn hajlik lombjaival a nemesen egyszerű emlékmű felé.” Az **emlékmű, melyet Popper Ferenc tervezett**, egy piros klinkertégla építménybe ágyazott gránit tábla, „melyen a bronzból készült **domborműves Tóth Árpád portré** látható.” Az eredeti portrét Medgyessy Ferenc készítette, mely az 1980–90-es években eltűnt. 2004-ben E. Lakatos Aranka szobrászművész alkotta újra az emlékművet. A bronz portrédombormű 40 x 30 cm nagyságú. A most látható mű tehát rekonstrukció. Az emlékmű tetején volt egy karcsú, két füllel ellátott fém amfora, az is eltűnt az évek folyamán. Ez volt arra szánva, hogy jelképezze a költő „könnyed, graciózus, magasra törő szellemét” Az emlékmű felavatásánál Az Est nevében Szabó Lőrinc költő koszorúzott és méltatta emlékbeszédében Tóth Árpád költészetét.

Ha pihenni akartam kicsit tanulás közben egyetemi éveimben, leültem a közeli Tóth Árpád-emlékmű melletti padra. A gránittáblába az Erdő című vers sorai vannak bevésve:

Jó így csendesen nézni a fákat,

Érezni a derűt, mely mindent áthat.

Az eredeti emlékművet fényképezte: dr. Ónody Magdolna

***

A FALÓGER

A Falóger volt annak idején a kincsesbánya félárván maradt értelmiségi diákok s pici fizetésért dolgozó egyetemisták számára. Keveset tudok róla, Papp József: Debrecen város birtokkatasztere 1924-1958 c. írásában számol be az épületekről. A hely: Vámospércsi út 2, Ruyter utca 1-3, Luther utca 1, Városi Faraktár. A lényege az volt, hogy a gúti erdőben megtermelt faanyagot itt, a falógerben rakodták át az arra vállalkozók más szerelvényekbe, és innen szállították tovább a megrendelőkhöz, vagy a város felhasználása számára.

1950-ben is ilyen fárasztóan forró nyár volt, mint most, 2021-ben. Gyekteztünk felüdülést találni a strand vizében, és a medence melletti fák árnyékában. Mégis sok lehetett így is a napsütésből. De örültünk, hogy egymás közelében lehettünk kedves évfolyamtársammal, ez a lehetőség egy csoda volt számunkra. Talán nem is a földön jártunk, gondolataink távol kerültek a valóságtól. E pár szabadon töltött nap után azt tervezte évfolyamtársam, hogy elmegy a falógerba dolgozni, és addig teszi, míg össze nem gyűlik egy karikagyűrűre való pénz. Nem is emlékszem, az ékszerboltokban árultak-e akkor karikagyűrűt, vagy csak valahol lehetett ilyen lehetőséget találni? De szinte mindegy volt. Őt kirendelték egy fiatalokkal való nyári tábor orvosi felügyeletére, én pedig a klinikára kerültem megmagyarázhatatlan eredetű lázas állapottal. Mire ebből hosszú hetek után kikerültem, ez a terv már valahogy nem valósult meg.

Ma hiába keresek képeket a falógerről, alig találok.